

سرچشمه نفرت کوفیان از امام علی

کلیدواژه: [امام علی](#)، [نفرت](#)، [معاویه](#).

پرسش: نفرت کوفیان از حضرت علی و دشنام به ایشان در حضور اهل بیت امام حسین از کجا سرچشمه گرفته بود؟

پاسخ اجمالی: سست رای بودن و عدم وفاداری در مورد گروهی از کوفیان صادق است؛ اما نفرت از امام علی (علیه‌السلام) در بین کوفیان معمول نبوده است بلکه این مردم [شیام](#) بودند که از امام علی (علیه‌السلام) نفرت داشتند. معاویه پس از آن که بر تخت سلطنت نشست، تصمیم گرفت با اسلحه‌ی تبلیغ و ایجاد شعارهای مخالف، امیرالمؤمنین علی (علیه‌السلام) را به صورت منفورترین مرد عالم اسلام درآورد، از اینرو اقداماتی را در این زمینه انجام داد؛ از جمله: جلوگیری از انتشار فضایل امام، جعل احادیث در مورد طعن بر شخصیت امام، لعن امام به صورت شعار. آثار این تبلیغات سوء در رفتار شامیان با [اهل بیت](#) در سراسر تاریخ اسلام نمایان بوده است و در حادثه‌ی استقبال از کاروان اسیران بعد از [واقعه کربلا](#)، نمود بیشتری دارد.

فهرست مندرجات

- ۱ - مقدمه
- ۲ - نامه امام به معاویه
- ۳ - نفرت مردم شام از امام
- ۴ - اقدامات معاویه در برابر امام
  - ۴.۱ - جلوگیری از انتشار فضایل امام
  - ۴.۲ - جعل احادیث
  - ۴.۳ - لعن امام به صورت شعار
- ۵ - بیان ابوعثمان حاجظ
- ۶ - بیان زهری
- ۷ - آثار اهانت به امام در رفتار شامیان
- ۸ - معرفی منابع جهت مطالعه بیشتر
- ۹ - پانویس
- ۱۰ - منبع

مقدمه

مردم کوفه نسبت به علی (علیه‌السلام) نفرت نداشتند بلکه اکثریت مردم کوفه دوستدار علی (علیه‌السلام) بودند و هرگاه حضرت برای پیکار با دشمنان اسلام از آنها یاری می‌خواست، آمادگی خود را اعلام می‌کردند؛ البته عده‌ای هم بودند که بازیچه‌ی دست معاویه و [بنی‌امیه](#) قرار می‌گرفتند و نسبت به حضرت بی‌وفائی می‌کردند.

نامه امام به معاویه

وقتی نامه‌های پندآمیز و اندرزهای حکمت‌آمیز امیرالمؤمنین علی (علیه‌السلام)، در دل سنگ معاویه و مزدورانش اثری نکرد، امام برای جنگ با معاویه بزرگان اصحاب خود را جمع کرده و از آنها نظرخواهی کرد و طبق نقل [نصر بن مزاحم](#) با آنها که در میانشان [عمار بن یاسر](#)، و [عدی بن حاتم طائی](#)، و [عمرو بن حمق خزاعی](#) بن ابی وقاص، و [قیس بن سعد عباده](#)، و [سهل بن حنیف](#) دیده می‌شدند چنین گفت: «اما بعد فانکم میامین الراي، مراجیح الحلم مبارکوا الامر، مفاویل بالحق...؛ شما مردانی هستیید خجسته رای و حلیم و بردبار، کارتان مبارک و گفتارتان حق است.»

لله این ابی الحدید، عز الدین، شرح نهج البلاغه، ج ۳، ص ۱۷۱، قم، انتشارات کتابخانه آیه الله مرعشی نجفی، ۱۴۰۴ق، چاپ دوم.

پاران آن حضرت که نامشان ذکر شد هر کدام برخاسته و در تایید آن حضرت، سخنانی شور انگیز و حماسه آفرینی بیان کردند و آمادگی خود را برای جنگ با معاویه اعلام نمودند. در برابر این رادمردان با ایمان، افراد سست عقیده و بی‌ایمانی بودند که از حرکت به سوی دشمن تعلق ورزیده و بهانه‌جویی می‌کردند که از آن جمله گروهی بودند که در تاریخ به اصحاب عبدالله بن مسعود معرفی شده‌اند. از آن جمله نام [ربیع بن خثیم](#) با چهار صد نفر دیگر در تاریخ آمده که می‌نویسند وی نزد امیرالمؤمنین (علیه‌السلام) آمد و گفت ما در این جنگ ([صفین](#)) تردید داریم و برای ما روشن نیست اگر چه به فضیلت تو معرفت و آشنایی داریم و از این رو ما را به یکی از مرزها بفرست تا در آنجا انجام وظیفه کنیم. و از آن جمله مردی که «اربد» نام داشت و از [قبیله بنی‌فزاره](#) بود و به طور مستقیم و یا غیر مستقیم تحت تاثیر دسیسه‌های معاویه قرار گرفته بود برخاسته گفت:

می‌خواهی ما را به طرف برادرانمان از مردم شام حرکت دهی تا همان گونه که به [بصره](#) رفتیم و با برادران خود در آنجا جنگ کردیم، با اینان نیز جنگ کنیم به خدا سوگند چنین کاری نخواهیم کرد.

[۱۴] رسولی، سید هاشم، زندگانی حضرت امیرالمؤمنین علی بن ابیطالب، ج ۱، ص ۵۰، تهران، انتشارات علمیه اسلامیة، چاپ اول، ۱۴۰۵.

در میان مردم کوفه و همراهان امیرالمؤمنین (علیه‌السلام) از این گونه مردان [مناقض](#) و سست عقیده بودند که پیوسته در برابر دستورات آن حضرت کارشکنی کرده و احیاناً زبان به اعتراض و مخالفت می‌گشودند و از همین رو است که در کلمات آن حضرت از این گونه افراد شکوه‌هایی دیده می‌شود و گاهی در حق آنها نفرین کرده و نجات خود را از مصاحبت با آنان از خدای تعالی درخواست می‌کند. آنجا که می‌فرماید: «ایها القوم الشاهدة ابدانهم، الغائبة عنهم عقولهم، المختلفة اهوائهم، المبتلی بهم امراءهم، صاحبکم یطیع الله و انتم تعصونه، و صاحب اهل الشام یعضی الله و هم یطیعونه، لوددت والله ان معاویة صارفتی بکم صرف الدینار بالدرهم فاخذ منی عشرة منکم و اعطانی رجلاً منهم؛

[۱۴] [ابن ابی الحدید، عز الدین، نهج البلاغه، خطبه‌ی ۹۶، ج ۷، ص ۷۰، قم، انتشارات کتابخانه آیه الله مرعشی نجفی، ۱۴۰۴ق، چاپ دوم.](#) ای مردمانی که بدن‌هایتان حضور دارد ولی عقل‌هایتان پریده، ای کسانی که آرائتان پراکنده و مختلف و امیران را به خود مبتلا و گرفتار ساخته‌اید! فرمانده شما فرمانبردار خداست ولی شما نافرمانش می‌کنید و فرمانده شام (معاویه) نافرمانی خدا کند ولی آنان فرمانبردارش کنند، دوست داشتیم به خدا سوگند که معاویه روی شما همانند پول نقد با من معامله کند و ده تن از شما را از من بگیرد و به جای آن یک تن از مردم خود را به من بدهد!»

نفرت مردم شام از امام

سست رای بودن و عدم وفاداری در مورد گروهی از کوفیان صادق است؛ اما نفرت از امام علی (علیه‌السلام) در بین کوفیان معمول نبوده است بلکه این مردم شام بودند که از علی (علیه‌السلام) نفرت داشتند که اینک به شرح آن می‌پردازیم.

اقدامات معاویه در برابر امام

معاویه بن ابی سفیان پس از آن که در سال ۴۱ قمری بر تخت سلطنت نشست، تصمیم گرفت با اسلحه‌ی تبلیغ و ایجاد شعارهای مخالف، امیرالمؤمنین علی (علیه‌السلام) را به صورت منفورترین مرد عالم اسلام درآورد، از اینرو اقداماتی را در این زمینه انجام داد که به در اینجا به بیان آن می‌پردازیم.

← جلوگیری از انتشار فضایل امام

انواع وسایل تبلیغی را به کار انداخت، از یک طرف با قدرت سرنیزه جلوی نشر [فضائل امام علی](#) (علیه‌السلام) را گرفت و اجازه نمی‌داد یک نفر در مدح حضرت، حدیث یا حکایتی به زبان آورد.

← جعل احادیث

از طرف دیگر برخی دنیاطلبان را با پول‌های کلان خرید تا احادیثی از [پیامبر \(صلی الله علیه و آله و سلم\)](#) در مورد طعن بر شخصیت علی (علیه‌السلام) جعل کنند.

← لعن امام به صورت شعار

اما اینها برای معاویه کافی نبود، او گفته بود که من باید کاری کنم که کودکان با کینه‌ی علی بزرگ شوند و پیران با احساسات ضد علی بمیرند، آخرین فکری که به نظرش رسید این بود که در سراسر کشور اسلامی آنروز [لعن](#) و دشنام علی را به شکل یک شعار عمومی و دینی درآورد، لذا دستور داد، همه جا روی منبرها و در خطبه‌های نماز جمعه لعن علی (علیه‌السلام) را ضمیمه خطبه کنند. این کار، عملی و رایج شد، و پس از معاویه نیز سایر خلفای اموی برای آن که فرزندان و خاندان علی (علیه‌السلام) را تحقیر کنند و فکر خلافت اسلامی را از ذهن آنها دور کنند، این سیاست را دنبال کردند. نسل‌هایی که از آن تاریخ به بعد وجود می‌آمدند با این شعار مانوس بودند و خود به خود آن را تکرار می‌کردند و تا زمان [عمر بن عبد العزیز](#) یعنی حدود نیم قرن ادامه یافت و خورشید فضایل علی (علیه‌السلام) در پشت پرده‌ی ابرهام مخفی ماند.

بیان ابوعثمان جاحظ

[ابوعثمان جاحظ](#) نقل می‌کند: گروهی از بنی امیه به معاویه گفتند به هر کجا که می‌خواستی رسیده‌ای پس خوب است دیگر دست از جسارت به علی (علیه‌السلام) برداری؟ معاویه در پاسخ آنان گفت: نه به خدا سوگند باید کودکان با این، پرورش یابند و بزرگسالان به سن پیری برسند و کسی از فضایل او سخنی به زبان نیاورد.

[۱۴] [ابن ابی الحدید، عز الدین، نهج البلاغه، ج ۴، ص ۵۷، قم، انتشارات کتابخانه آیه الله مرعشی نجفی، ۱۴۰۴ق، چاپ دوم.](#)

بیان زهری

[زهری](#) نقل می‌کند [ابن عباس](#) به معاویه گفت: آیا از دشنام این مرد (علی (علیه‌السلام)) خودداری نمی‌کنی؟ معاویه همان پاسخ فوق را داد.

[۵] ابن ابی الحدید، عز الدین، نهج البلاغه، ج ۱۳، ص ۲۲۲، قم، انتشارات کتابخانه آیه الله مرعشی نجفی، ۱۴۰۴ق، چاپ دوم.

معاویه می‌خواهد نامی جز به زشتی و بدی از علی (علیه‌السلام) به میان نیاید تا او و فرزندان و خاندانش فراموش شوند و آل بنی امیه به حکومت ننگین خود ادامه دهند.
معاویه عده‌ای از صحابه و تابعین را اجیر کرده بود، تا در مذمت علی (علیه‌السلام) حدیث جعل کنند. از جمله کسانی که معاویه را در این کار یاری کرده‌اند ابوهریره، عمروعاص، مغیره بن شعبه، عروه بن زبیر و سمره بن جندب بوده‌اند.
[۶] ابن ابی الحدید، عز الدین، نهج البلاغه، ج ۴، ص ۶۳، قم، انتشارات کتابخانه آیه الله مرعشی نجفی، ۱۴۰۴ق، چاپ دوم.

آثار اهانت به امام در رفتار شامیان

و آثار این تبلیغات سوء در رفتار شامیان با اهل بیت در سراسر تاریخ اسلام نمایان بوده است و در حادثه‌ی استقبال از کاروان اسیران نمود بیشتری دارد.

معرفی منابع جهت مطالعه بیشتر

۱. [سید اصغر ناظم زاده قمی، تحلی امامت تجلی از حکومت امیرالمؤمنین علی \(علیه‌السلام\).](#)
۲. [سید هاشم رسولی محلاتی، زندگانی حضرت امیرالمؤمنین \(علیه‌السلام\)، ج ۱ و ۲.](#)
۳. [جعفر سبحانی، پژوهش عمیق پیرامون زندگی علی \(علیه‌السلام\).](#)

پانویس

۱. [↑ ابن ابی الحدید، عز الدین، شرح نهج البلاغه، ج ۳، ص ۱۷۱، قم، انتشارات کتابخانه آیه الله مرعشی نجفی، ۱۴۰۴ق، چاپ دوم.](#)
۲. [↑ رسولی، سید هاشم، زندگانی حضرت امیرالمؤمنین علی بن ابیطالب، ج ۱، ص ۵۰، تهران، انتشارات علمیه اسلامی، چاپ اول، ۱۴۰۵.](#)
۳. [↑ ابن ابی الحدید، عز الدین، نهج البلاغه، خطبه‌ی ۹۶، ج ۷، ص ۷۰، قم، انتشارات کتابخانه آیه الله مرعشی نجفی، ۱۴۰۴ق، چاپ دوم.](#)
۴. [↑ ابن ابی الحدید، عز الدین، نهج البلاغه، ج ۴، ص ۵۷، قم، انتشارات کتابخانه آیه الله مرعشی نجفی، ۱۴۰۴ق، چاپ دوم.](#)
۵. [↑ ابن ابی الحدید، عز الدین، نهج البلاغه، ج ۱۳، ص ۲۲۲، قم، انتشارات کتابخانه آیه الله مرعشی نجفی، ۱۴۰۴ق، چاپ دوم.](#)
۶. [↑ ابن ابی الحدید، عز الدین، نهج البلاغه، ج ۴، ص ۶۳، قم، انتشارات کتابخانه آیه الله مرعشی نجفی، ۱۴۰۴ق، چاپ دوم.](#)

منبع

[سایت اندیشه قم، برگرفته از مقاله "نفرت کوفیان از حضرت علی و دشنام به ایشان در حضور اهل بیت امام حسین از کجا سرچشمه گرفته بود؟"، تاریخ بازبینی: ۱۳۹۹/۱۱/۰۲.](#)

رده‌های این صفحه : [اصحاب امام علی](#) | [تاریخ زندگانی امام علی](#) | [حکومت امام علی](#) | [کوفه](#)